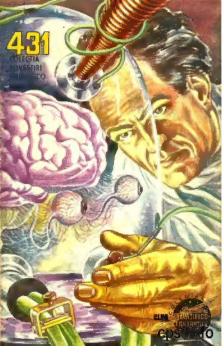

431
COLECTIA

431

KONRAD FIALKOWSKI

Biohazardul

—

EMANUEL REICHER

Cronică (en passant fantastică) a șahului

*****
***

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: AUREL BUICULESCU
Portrete: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

ERATĂ

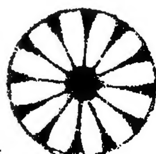
Recenzia cărţii „Întîlnire cu Hebe" (Colecţia nr. 433) este semnată de NICOLAIE ŢIRIOI

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii **„ROMPRESFILATELIA"** — Serviciul import-export presă —, Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64-66, P.O.B. — 2001.

Colecţia **„POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"**
editată de revista

Ştiinţa şi Tehnica

Anul XVIII
1 noiembrie 1972

Biohazardul

de **KONRAD FIALKOWSKI**

Autocamionul se opri la încrucişare. Molnar sări din cabină, luă taşca roasă sub braţ, făcu şoferului o plecăciune de salut, apoi o porni pe jos la deal. Zgomotul camionului ce dispărea la cotitură, coborînd la vale, devenea tot mai slab.

În ciuda faptului că drumul lăturalnic pe care pornise era larg şi urca în pantă foarte lină, omul nostru înainta încet şi se oprea la fiecare două, trei sute de paşi. Simţea arşiţa soarelui de după amiază dogorindu-i spatele. Ici, colo, stîncile pleşuve din jur erau acoperite de brazi pitici. Soarele uscase totul şi doar izul năduşelii sale, amestecat cu adierea mării ce se afla pe după dealuri, îi gîdila nările.

Lăsă în urmă panoul cu inscripţia „Trecere oprită, teren particular". Dincolo de acesta se opri. Durerea din piept se accentuă. Scoase din buzunarul cămăşii o cutiuţă cu pastile. Puse una sub limbă, şi cîteva clipe mai tîrziu încă o jumătate. Nu mai aşteptă ca durerea să-i treacă de tot şi porni mai departe. Mai încolo era umbră multă, copacii erau mai înalţi. Încă o cotitură, şi iată-l în faţa porţii. Se aştepta la un tabel, la vreo inscripţie, dar poarta din fier forjat, de modă veche, străjuia anonimă. Alături era oficiul portarului, construit din piatră albă, la fel ca toate construcţiile de aici. A intrat, şi atunci a văzut un om. Şedea la o măsuţă fixată de perete şi pe care se afla telefonul. Era îmbrăcat în nişte haine ce puteau fi luate drept uniformă; nasturii îi luceau, dar n-avea nici brîu, nici chipiu, doar un fel de cască metalică nu prea mare şi care-i acoperea ceafa.

— Domnul a fost anunţat ? a fost întrebat.

— Nu. Am venit...

— Aţi citit panoul de avertizare ?

— Evident, dar...

— Atunci, fiţi atît de amabil, conformaţi-vă avizului şi părăsiţi terenul. Este proprietate privată.

„...Dacă soseam cu maşina mică, vorbea altfel cu mine", se gîndi omul.

— Asta-i proprietatea doctorului Egberg ? mai întrebă.

— Fireşte, doar v-am spus o dată...

— Sînt un prieten al doctorului Egberg... O veche cunoştinţă, completă el ca să atenueze neadevărul primei propoziţii.

Omul în uniformă ridică indiferent receptorul :
— Aici poarta. Cu secretariatul doctorului Egberg.
Centrala făcu operativ legătura.
— Numele dumitale ? îl întrebă portarul cu receptorul la ureche.
— Ralf Molnar. Profesor Ralf Molnar, completă el, socotind că Egberg își va aduce aminte de el ca profesor.
Portarul rămase indiferent, ca și cum anunțarea de profesori cu barba încărunțită, nerasă de două zile ar fi fost ceva la ordinea zilei pentru el, și transmise numele mai departe. Amîndoi așteptau. Unul sprijinindu-se de perete, celălalt privind fix un punct pe același perete.
— Este în regulă. Vor veni să vă ia. Lăsați aici bagajele.
— Bagajele ?
— Ele vor fi aduse după aceea. Așa se obișnuiește la noi, adăugă el, ca și cum prin aceasta ar fi explicat totul.
Molnar ridică din umeri și-și împinse cu piciorul tașca în direcția portarului. Auzi niște pași. In clipa următoare intră o fată înaltă, într-o rochie de vară fără mînecі.
— Doctorul Egberg m-a rugat să vă salut în numele lui. Trebuie, de asemenea, să mă îngrijesc de dumneavoastră, domnule profesor, și să vă întreb dacă veți rămîne la noi mai multă vreme.
— Vom vedea. Încă nu știu.
— În orice caz, pînă mîine ? Este tîrziu. Și apoi doctorul Egberg vă invită la cină.
Amîndoi mergeau acum pe o alee pavată cu plăci și încadrată de un desiș de arbuști necunoscuți pentru el.
„Probabil au fost aici plantate special", se gîndi el, privind în același timp picioarele lungi, musculoase și totuși zvelte ale tinerei care pășea în fața lui. Din nou simți durerea și apăsarea din piept. Trecuse de podeț, dar nu se opri. Casa trebuia să fie undeva pe aproape ; apăru subit. O verandă mare, fără geamuri, înconjurată de verdeața parcului îl făcu pe Molnar să bănuiască dimensiunile clădirii. Mărimea ei era mascată de arborii ale căror crengi pătrundeau pînă la ferestre, de iedera ce acoperea zidurile pînă în dreptul acoperișului.
— Aveți camera la etajul întîi, domnule profesor, spuse tînăra cînd au intrat în clădire. Merse de-a dreptul spre scări, în timp ce Molnar se opri pentru o clipă în fața unui tablou mare, întunecat și luminat doar de razele roșiatice ale soarelui ce dădea spre asfințit. Nu vedea însă tabloul. Simțea doar durerea. Tînăra se opri și ea o clipă. Nu spuse nimic. Se îndreptă spre lift și apăsă pe un buton. Deși nu era privit, nu-i venea să recurgă din nou la cutiuța cu tablete. Șovăia. In fiece clipă însoțitoarea lui putea să se întoarcă. Incet, încet, durerea cedă. Abia acum observă tabloul : o caracatiță hidoasă ce încolăcise cu tentaculele ei pline de ventuze un velier pentru pescuitul crabilor și pe care vîntul îl mîna cu furie peste marea învolburată.
— Ne-a venit liftul, domnule profesor, spuse fata.
Ar fi vrut să spună că nu era necesar, dar n-a mai spus nimic. A urmat-o la primul etaj și a pătruns printr-un coridor undeva în fundul clădirii. „Seamănă cu un hotel, se gîndi Molnar, un coridor cu zeci de uși. Iar ușile n-au clanță".

— Asta-i camera dumneavoastră, îi arătă tînăra și-l lăsă să intre primul. Se afla într-o cameră excelent mobilată. Avea de toate, chiar și un televizor cu ecran mare. La pat nici nu s-a uitat. Dormea bine oriunde. Rămăsese în această privință la fel de nepretențios ca pe vremuri, cînd era tînăr.

— Baia este alături ; tînăra deschise o ușă.

— Unde-mi e bagajul ?

— Vine imediat, îi răspunse, privindu-l zîmbind.

Interesant, cîți ani o fi avînd ? O fi într-adevăr atît de tînără precum arată ?

— Doctorul Egberg își va anunța în curînd prezența la dumneavoastră.

— Își va anunța... ?

— Da. Desigur. Vă va face o televizită. Va fi anunțat din timp.

— Așa !

— Dacă mai doriți ceva, vă rog să mă chemați.

— Să vă chem ?

— Da. Numele meu este Mag.

— Dar cum să vă chem ?

— Domnișoară Mag. Sau pur și simplu Mag. Indiferent de unde. Din cameră sau din baie. Vorbiți doar ceva mai tare decît în mod obișnuit și discriminatoarele vor reacționa.

— Da. Am înțeles.

In clipa aceea, Molnar auzi venind din dreptul ușii un zgomot, un fel de zumzet.

— A sosit bagajul, spuse tînăra. Deschise ușa și introduse în cameră tașca.

— Dar pentru ce atîta deranj ? Puteam s-o aduc și singur...

Nu-i răspunse nimic. Ii zîmbi încă o dată și ieși din cameră. Atunci observă că acolo unde a stat cu o clipă în urmă se află o sanda. Își pierduse sandaua și nu-și dăduse seama. O ridică de pe dușumea și trase de ușă. La început a opus rezistență ; apoi a cedat și s-a deschis. „Ca și cum cineva ar dirija un mecanism de afară“, se gîndi el. Pe coridor nu era nimeni. A rămas așa o clipă. cu sandaua în mînă. Il surprinse faptul că de la sosirea sa în această clădire nu întîlnise încă pe nimeni.

O oră mai tîrziu, ras, îmbăiat și cu o cămașă nouă, stătea scufundat în fotoliul moale, privind prin fereastră cum se lasă amurgul. Instalația de climatizare funcționa silențios, pompînd în cameră aer proaspăt, cu miros de săruri și plante. O clipă chiar a avut iluzia brizei marine, cînd, înainte de înserat, își schimbă direcția. Nici o frunză nu se mișca însă. Doar din cînd în cînd liliecii țîșneau printre ramuri, ca niște umbre mișcătoare pe fundalul încă luminos al cerului. Molnar încercă să deschidă fereastra. Dar, cu tot efortul depus, zăvorul nici nu se clinti. Sînt prea slab, și-a zis el, renunțînd. Știa doar că după orice efort revenea durerea.

Ședea nemișcat. Gîndul îi zbură spre cartierul portuar unde locuise pînă nu de mult, la cămăruța modestă spre care ducea o scară abruptă, apoi la cîrciuma din colț unde petrecuse nu puține după-amieze, spre străzile murdare pe care le parcurgea în toate

diminețile cînd se ducea la lucru. De institut, de timpurile de demult nu voia să-și aducă aminte.

— Bună seara, profesore, auzi un glas în spatele său. Se întoarse. Dar în cameră nu era nimeni. În schimb apăru un chip pe ecran : al lui Egberg. În ciuda celor cincisprezece ani ce trecuseră de cînd se vedeau zilnic la institut, l-a recunoscut imediat. Aceiași ochi negri larg deschiși, aceleași sprîncene stufoase. Sînt bucuros de vizita cu care mă onorezi.

— Cinstit vorbind, n-am avut altă ieșire. Altfel nu mă aflam aici, răspunse Molnar.

— Văd că nu te-ai schimbat deloc în toți acești ani. Totdeauna spuneai lucrurilor pe nume, și încă în modul cel mai direct. Așa te-am păstrat în amintire.

— Probabil că-ți dai seama pentru ce am venit ?

— Despre asta poate mai tîrziu. Pentru început propun să luăm cina împreună. Păstrăvi cu ciuperci. Specialitatea dumitale preferată la prînzurile de marți de la Petty.

— De atunci mi-am mai schimbat gusturile.

— Am dispus totuși să se pregătească acele feluri. Păstrăvii au fost aduși special cu avionul.

— Ai o memorie admirabilă.

— Eram atunci la vîrsta la care memoria reține aproape totul. Iar o masă luată alături de dumneata la Petty era un fel de culme a visurilor pentru fiecare dintre noi. Deci te aștept. Secretara mea va veni să te conducă. Ecranul se stinse.

„Păstrăvi ca la Petty ! Am și uitat că i-aș fi mîncat vreodată", se gîndi Molnar.

— Sandaua dumitale, Mag. Ai pierdut o sanda, îi spuse fetei cînd aceasta intră în cameră.

— Nu face nimic. Am destule. Le pierd frecvent. Sînt mișcată... adăugă ea, dîndu-și seama că este privită cu atenție. Vedeți, am și pus altele noi !

Îi întinse sandaua, pe care ea o luă cu oarecare șovăială, ceea ce pe Molnar îl izbi și de aceea ținu minte.

— Doctorul Egberg vă așteaptă.

Au trecut din nou prin acel coridor și au coborît la parter. Coridorul era iluminat cu o lumină gălbuie, chioară, aruncată de niște becuri de modă veche. Atmosferă de hol de la începutul secolului, gîndi Molnar. Sufrageria în care au intrat era iluminată la fel. Masa, pusă pentru două persoane, fusese așezată așa încît o parte a ei și unul dintre tacîmuri să rămînă în umbră. „Din cîte îl cunosc pe Egberg, îmi va indica locul aflat în lumină", își spuse Molnar privind la costumul negru de seară al doctorului Egberg. În pantalonii săi vechi și mototoliți nu se simțea în apele sale. Dar aceasta nu ținu decît o clipă.

— Mă bucur sincer că te văd, declară Egberg și-i indică locul pe care-l bănuise.

S-au așezat, și atunci Molnar și-a dat seama că nici Egberg nu mai e tînăr ; părul îi devenise aproape alb. Într-adevăr, bruneții încep să încărunțească de pe la treizeci de ani ; dar Egberg era mai vîrstnic. Cînd îl văzuse pentru ultima oară, trecuse de douăzeci.

— Ai nimerit ușor la mine ?

— Clinica dumitale e cunoscută pe întreg continentul.
Egberg făcu un semn aprobativ cu capul.
— Mai degrabă institutul meu, dragă profesore! Bineînțeles, mai primesc din cînd în cînd cîțiva pacienți bogați. Trebuie doar să întrețin totul. Executăm cercetări interesante, care, într-o anumită măsură, sînt o continuare a lucrărilor pe care le-am efectuat împreună.
— Demult nu mai am nimic de-a face cu aceste lucrări. *Din fericire* nu mai am...
— Văd că nu mai operezi, spuse Egberg, privind mîinile oaspelui său.
— Nu mai sînt nici chirurg, nici neuronician. Azi n-aş mai fi în stare să țin un scalpel, şi-şi ridică palmele astfel încît celălalt să le vadă bine. Şi le ştia bătătorite, cu urme de unsoare neagră în cutele pielii.
— Mi s-a spus că ai părăsit de tot profesiunea noastră. La început mai speram să te întîlnesc la vreun congres, la vreo conferință...
— Ce să caut acolo? Am terminat definitiv şi irevocabil cu aceste lucruri. În schimb, am citit în presa cotidiană despre succesele dumitale, alături de sport, de accidente, adăugă pentru ca amfitrionul să nu înțeleagă greşit cele spuse.
A început servitul platourilor reci. Persoana care îi servea, cu destulă neîndemînare, părea mai degrabă un boxer căruia i s-a impus să îmbrace fracul.
— Am vorbit adeseori despre dumneata, spuse Egberg, privind un punct de deasupra capului lui Molnar. Deşi hotărîrea pe care ai luat-o nu putea schimba nimic, ea a reprezentat totuşi o puternică dovadă de curaj civic.
— Să nu exagerăm. Pur şi simplu, la un moment dat, am priceput că nu-i acolo locul meu. Doar atît.
— Puțini ar fi procedat în acest fel. În sănătatea dumitale, profesore. Bei, fireşte?
— Din cînd în cînd. Efortul de voință mi l-am îndreptat ca să mă las de fumat.
Molnar ridică paharul.
Cînd s-au servit păstrăvii, Molnar se hotărî să-şi expună păsul. Altădată ar fi aşteptat pînă la cafea, dar se gîndi că formele, obligatorii pentru lumea din care nu mai făcea parte acum, nu-l mai priveau.
— Îți dai, probabil, seama pentru ce am venit, doctore Egberg..., spuse.
Interlocutorul său dădu din cap.
— Să nu crezi cumva că am venit după primele simptome. Am şi avut două infarcte. Al treilea mi se pare a fi o chestiune de zile. A mai rămas ceva în mine din medicul de odinioară. Cel de-al treilea infarct va fi fatal. O transplantare este exclusă de la bun început. Am un tip de țesuturi care însumează majoritatea incompatibilităților. Deci şansa de a duce din nou o viață normală este egală cu zero. Şi să vegetez eventual un an sau doi într-un spital... Mulțumesc. Nu mă interesează.
— Succint vorbind, doreşti o inimă artificială.
— Întocmai.

— Cu concepțiile dumitale în această privință...

— Doctore Egberg! Am fost primul care a efectuat operații de implantare a unor dispozitive în locul organelor. Toate rezervele mele s-au referit întotdeauna numai la transplantarea creierului. Probabil că-ți mai amintești de aceasta.

— Firește. Erai cunoscut ca un militant pentru transplanturi limitate de organe. O inimă nouă — de acord, un ficat sau un rinichi nou — minunat, dar jos mîna de pe creier. Astea erau concepțiile dumitale.

— Și nu mi le-am schimbat.

— Dacă ele ar fi fost acceptate atunci, vechiul nostru institut ar fi avut azi rangul unui laborator provincial, fără vreo importanță, iar eu m-aș fi putut ocupa de transplantări de inimă în cine știe ce spital dintr-un orășel din țară.

— Ai făcut totul ca să-mi neutralizezi influența.

— Exact. Dar n-are nici o importanță. Dacă n-o făceam eu, se găsea un altul. Progresul nu poate fi frînat.

— Dacă, într-adevăr, este progres!

Egberg nu răspunse. Își bău păhărelul de vin. O clipă au tăcut amîndoi.

— Acum știi deci pentru ce am venit, spuse Molnar și împinse farfuria încă plină la o parte. Din nou simți acea durere surdă din piept. N-am voie să mă enervez, se gîndi. Nu mai sînt profesor. N-am nimic comun cu aceste lucruri. Sînt un electrician bătrîn de la atelierele navale ale flotei de cabotaj, care vrea să i se implanteze o inimă artificială.

— De ce m-ai ales tocmai pe mine pentru aceasta? întrebă Egberg.

— Dintre puținii specialiști care fac asemenea intervenții în emisfera noastră, dumneata le faci cel mai bine. În altă parte n-aș avea nici o șansă. Pur și simplu n-am bani, doctore.

— Mai sînt și clinicile universitare...

— Știu ce vrei să spui. Da, acolo m-ar fi luat pe gratis. Dar ar fi trebuit să semnez că sînt de acord să se aplice metode experimentale și tot ce se leagă de aceasta. Cu alte cuvinte, să devin cobai. Și cine-mi garantează că după aceea voi mai fi om normal? Nu-mi este suficient să exist. Vreau să înot, să trag la rame, să urc scările, adică să trăiesc cu adevărat.

— Ți-ai schimbat pasiunile. Înainte se întîmpla să nu părăsești cu săptămînile institutul. Aproape că te mutaseși acolo cu domiciliul.

— Ceea ce a fost cîndva nu mai are nici o însemnătate. Știi cu ce mă ocup acum? Sînt electrician pe un șantier naval. Am grijă de întreținerea instalațiilor automate de navigație. Orele libere îmi aparțin. Nici un fel de proiecte, nici un fel de probleme. Uneori mă pasionează cîte o carte.

— Da. Înțeleg. Aș fi preferat să dispui de bani. Atunci nici eu n-aș avea nici un fel de probleme. Un pacient obișnuit...

— Dacă lucrurile stăteau așa, fii sigur că nu mă adresam dumitale.

— Profesore, ești cel puțin sincer.

— M-am frămîntat îndelung pînă am venit aici. M-am gîndit și la posibilitatea de a mă opera în străinătate. Acolo nu m-ar fi

costat nici un ban. Cu atît mai puțin în calitatea mea de profesor. Aş fi făcut-o, desigur, dar în prezent... În prezent, cu greu aş putea strînge pînă şi banii de drum.

— Analizînd deci toate variantele posibile, doar eu am rămas singura soluţie.

— Întocmai.

Egberg nu mai răspunse nimic. Între timp farfuriile au fost schimbate. S-a servit vînat, dar Molnar nu mai mînca. Simțea durerea accentuîndu-se. Egberg nu insistă. Mîncă singur, repede. Tăceau amîndoi.

— Aha... dumneata socoteşti că trebuie să-mi achit o datorie... spuse în sfîrşit Egberg. Molnar continuă să tacă. Nu este chiar atît de simplu să dau un răspuns. Trebuie să mă mai gîndesc...

— Dar nu prea mult. Aş putea să mor aici, la dumneata. Nu, nu cred că ai putea avea necazuri, chiar dacă s-ar afla cine am fost şi ce a fost cîndva între noi. În definitiv, este vorba de un trecut îndepărtat. Pentru orice eventualitate, găseşti printre lucrurile mele şi adresa medicului care m-a tratat. El va depune mărturie că şi atît cît am trăit este mult mai mult decît era de aşteptat într-o situaţie ca a mea.

— Este un bun specialist ?

— Cum să-ţi spun... un medic de provincie, un om matur cu experienţă... În definitiv, cazul meu nu era chiar atît de greu de diagnosticat.

— Am deja adresa lui. Mîine voi primi toate datele de care dispune.

— Deci mi-ai cotrobăit printre lucruri.

— După cum vezi. De altfel, n-am făcut-o personal.

— Cel puţin şi dumneata eşti sincer. E ceva nou. Nu credeam că vine odată cu vîrsta.

— Dumneata m-ai apreciat întotdeauna negativ, profesore. Or, niciodată nu ţi-am combătut persoana... numai concepţiile.

— Rezultatul a fost acelaşi. Dar mai bine să nu ne întoarcem la problema noastră.

— Perfect. Poate bem o cafea ? După părerea mea, nu-ţi poate strica.

— De acord.

— Să intrăm atunci la mine în cabinet.

Cafeaua şi coniacul se aflau gata servite pe o măsuţă joasă alături de două fotolii mari de piele. Şi în această cameră lumina era galbenă, de amurg, ca în toată casa. În semiîntuneric, Molnar văzu ceva ce semăna cu un panou de comandă aflat în întuneric ; doar la marginea lui clipea un beculeţ roşu.

— Scuză-mă o clipă, profesore. În institut se pare că au nevoie de mine. Egberg se apropie de pupitrul de comandă. În aceeaşi clipă, deasupra lui s-au aprins două becuri strălucitoare. Pe ecran apăru chipul unui bărbat în halat alb.

— Ce-i nou, Dorn ? întrebă Egberg.

— Totul e în ordine, doar pacienta de la şaisprezece este neliniştită. De aceea v-am deranjat.

— Ai încercat să foloseşti tensiunea polarizantă ?

— Da. Dar fără folos.

— Bine, vom vedea imediat, spuse Egberg şi întoarse ecranul în aşa fel încît Molnar nu mai putu vedea nimic. Un declic al comutatorului şi Molnar auzi un scîncet monoton, jos, aproape neomenesc. Se sculă şi, avînd grijă să nu lovească masa, se apropie de pupitru. Aplecat asupra ecranului, Egberg stătea întors cu spatele. Era mai înalt decît Molnar şi acoperea o bună parte din ecran. Molnar apucă să zărească o mînă de femeie, poate de copil ; palma ba i se făcea pumn, ba îşi crispa degetele. Apoi observă antebraţul, iar mai departe o ciudată împletitură de metal ce se strîngea şi creştea în ritmul convulsiilor palmei. Se uită o clipă la mînă şi apoi privi în adîncul ecranului. Acolo, într-un glob mare, plin cu un lichid străveziu, plutea creierul. Da, fără îndoială, era un creier. Nu putea să se înşele, era doar neuronician. Deodată urletul încetă. Ecranul se stinse. Egberg se întoarse, privindu-l de sus pe Molnar, ce stătea în faţa lui.

— Acela era un creier, spuse Molnar.

— Evident.

— Şi o mînă omenească.

— Da, mîna este omenească, dar creierul aparţine unei maimuţe. Dirijează această mînă, care constituie o unealtă mult mai perfecţionată decît o labă de maimuţă. Un sistem de hibridare... Dar să luăm loc... Înţeleg că un veritabil om de ştiinţă nu-şi poate înfrîna curiozitatea.

— Şi la ce bun toate astea ?

— E vorba de un sistem ce poate fi folosit atunci cînd nu-i nevoie prea mult de activitatea intelectului, dar este necesară mîna iscusită a omului. Fie pentru a scoate paltoane din vestiar şi a le da solicitantului, fie pentru a înveli bomboane în foiţă. Din păcate, nu voi putea pleca toamna aceasta la congresul neuronicienilor... altminteri, instalam acest ciborg la intrarea în sala de şedinţe şi-l puneam să dea mîna cu toată lumea.

— Curată nebunie !

— Ai dreptate. Poate că n-ar fi lucrul cel mai plăcut... ar reprezenta însă o reclamă grozavă. Din păcate, nu pot pleca.

Îşi sorbiră în tăcere cafeaua.

„Degeaba am venit aici, se gîndi Molnar. Era de prevăzut că nu-mi va da o inimă artificială. Probabil se gîndeşte cum să mă refuze ca să nu-l mustre mai tîrziu conştiinţa. În definitiv, mă şi întreb dacă un asemenea om este în stare să aibă mustrări de conştiinţă..." Apoi gîndurile lui Molnar îşi luară zborul spre cămăruţa sărăcăcioasă din cartierul portului, spre sirenele vaselor ce-şi anunţau ieşirea din radă.

— Îmi îngădui să mă retrag ? Sînt obosit, spuse Molnar. Mîine dimineaţă voi pleca.

— Se poate, profesore ? Nici nu ne-am terminat convorbirea.

— Mă tem că rezultatul ei nu duce la nimic.

— Doar ai vrut un răspuns.

— Cred că nu mai are mare importanţă.

— Întotdeauna pe înserate ne cuprind îndoieli pe care nu le avem dimineaţa. Noapte bună, profesore. Secretara mea te va conduce.

— Aceea care-și pierde sandalele... ?
— Da. Ai darul observației, profesore, adăugă după o clipă. Mag se și afla la ușă.
— Noapte bună, spuse Molnar și o urmă pe Mag.
Cînd rămase singur în camera lui, încercă să deschidă fereastra, dar, ca și adineauri, fără nici un rezultat. Voi să deschidă ușa spre coridor, s-o cheme pe Mag ca să-l ajute. Dar nici ușa nu cedă. Atunci se gîndi pentru prima oară că n-ar fi exclus să nu mai iasă de acolo. S-o cheme pe Mag... sau pe Egberg ? Își aminti însă de cabinet și de tabloul de comandă unde se aprindeau beculețe roșii și renunță.

L-a trezit o bătaie în ușă. O bătaie discretă, ca într-o casă obișnuită. Afară strălucea soarele și începea arșița, care ținea aici pînă tîrziu după-amiază.
— Poftim ! spuse, trăgînd pătura și lăsîndu-și descoperit doar capul.
Intră Mag, purtînd tava cu micul dejun. Mirosul de cafea îi gîdila nările.
— Mulțumesc. Dar de ce dumneata și nu altcineva... ?
— Eu sînt pusă să am grijă de dumneavoastră. Cred că-mi fac treaba cum trebuie, că n-aveți nimic de obiectat.
— Excelent ! Vreți să fiți atît de amabilă și să deschideți fereastra ?
— Acum e arșiță și aerul e încărcat cu praf. Poate seara...
— Aseară am încercat...
— Așa ! Atunci aceasta-i o cameră de izolare.
— De izolare ați zis ?
Nu-i mai răspunse nimic. „Este speriată, gîndi Molnar. Se teme să nu fi spus prea mult".
— Nu vrei să-mi răspunzi, Mag.
— Vă rog să-l întrebați pe doctorul Egberg. El este doar prietenul dumneavoastră...
— Firește, am să-l întreb.
O vedea prima oară la lumina zilei. Atunci, la poartă, era prea obosit ca să-l intereseze. Într-adevăr, era foarte frumoasă, avea o frumusețe discretă, care nu atrage atenția, reflectă el și simți regretul ce-i revenea în ultimii ani ori de cîte ori vedea o tînără ca aceasta.
— După micul dejun am să vă conduc la doctorul Egberg pentru o convorbire.
Molnar dădu din cap. Imediat ce Mag ieși din cameră, el se grăbi spre ușă și apăsă clanța. După o clipă, atît cît era necesar unui servomecanism dirijat să reacționeze, ușa se deschise. Liniștit, Molnar se întoarse la micul său dejun. Era flămînd și ținea să aibă ceva în stomac înainte de a porni la drumul lung ce-l aștepta. Apoi se bărbieri și-și înghesui lucrurile în tașca de călătorie. Hotărîrea îi era luată.
Ieși pe coridor, apoi coborî scările. Nu întîlni pe nimeni. Aleea ce ducea la poartă se afla acum în umbra clădirii. Mergea cu pași uniformi, pe care îi număra în gînd. Nici prea repede, nici prea încet. Cînd ajunse la poartă, îi veni în întîmpinare portarul. „Ace-

același care a fost și ieri", gîndi Molnar. Voi să treacă pe lîngă el, dar omul îl apucă de mînă.

— Încotro ? Nu-i voie.

Nu răspunse nimic, dar cu mîna liberă îl lovi pe celălalt în burtă. Încă în momentul loviturii înțelese că punctul lovit nu aparținea unui corp omenesc. Portarul nici nu se clinti. Fața îi rămase impasibilă. Molnar simți doar cum degetele portarului, asemenea unei menghine de metal, îi strîng umărul. Scăpă tașca. Celălalt îl împinse ușor de piept și-i dădu drumul. Molnar se clătină buimăcit.

— Nu e voie, repetă apăsat portarul.

„Voi trece. Trebuie să trec", gîndi Molnar. Vru să facă un pas în direcția porții, dar n-a mai fost în stare. Îl apucă un junghi mai dureros ca niciodată. Cu dinții încleștați, făcea sforțări să înainteze. „Durerea va trece, imediat va trece", își spuse. Dar durerea se accentuă. Mai văzu doar vîrfurile brazilor contopindu-se cu cerul. Căzu, pierzîndu-și cunoștința.

Cînd deschise ochii, asupra lui era aplecat Egberg. Durerea atît de familiară și a cărei apropiere o recunoștea de fiecare dată fără greș dispăruse. Simțea doar o arsură pe piele, undeva pe piept. Privi într-acolo, dar era acoperit cu pătura pînă la gît și era prea slab ca s-o miște din loc.

— Ai avut noroc, profesore, spuse Egberg. Totul este acum în regulă.

— Noroc ?

— Dacă nu erai în acest institut, nu mai exista salvare pentru dumneata. A fost vorba de clipe. Abia de-am reușit...

— Era sfîrșitul ?

— Da.

— Iar acum ?

— Dispui de o inimă artificială.

— Va să zică, totuși ?

— Ți-am salvat viața.

— Mulțumesc.

— Sper că totul va evolua spre bine.

— Și eu.

Îi venea greu să vorbească. Zăcea nemișcat și privea spre tavan. Tăcea și Egberg. Molnar aștepta ca acesta să se îndepărteze.

— A durat patru, poate cinci minute pînă am izbutit să-ți repun în funcțiune circulația, mai adăugă Egberg.

„Cîteva minute încă — înțelese Molnar —, și n-aș mai fi fost decît o grămadă de carne omenească, dacă celulele creierului ar fi încetat să funcționeze".

— Ai fost ușuratic, profesore. Cu o inimă ca a dumitale... reluă Egberg.

— Am vrut să plec de aici, spuse în șoaptă Molnar.

— Ar fi trebuit să mă avertizezi.

— A rămîne într-o cameră închisă... ce-nseamnă după părerea dumitale ?

— [illegible]implător, în timpul nopții s-a conectat sistemul de blocaj

„Va să zică Mag i-a spus", îi trecu prin minte lui Molnar.
— Nu cred în asemenea blocaje întîmplătoare, Egberg.
— Nu reușesc să te conving. Dar după cum cred că ai constatat și dumneata, temerile erau nefondate...
— Nu se știe.
— Doar ești în viață !
— Da, asta-i o realitate...
Egberg șovăi o clipă, ca și cum ar fi vrut să adauge ceva, dar nu mai spuse nimic și ieși. Molnar închise ochii. „Acum va trebui să mai treacă un timp pînă voi putea ieși de aici... se gîndi. Chiar și cu metodele actuale de cicatrizare rapidă, tot trebuie să dureze cîteva zile. Oricum, m-a salvat. De altfel, nici dacă aș fi murit, n-ar fi putut să fie învinuit. Se vede că tot azi a vrut să-mi grefeze o inimă artificială". Apoi Molnar își aminti din nou de ușa blocată și iar îl cuprinseră îndoielile. În cele din urmă adormi.
S-a trezit noaptea de sete. În cameră era aproape întuneric. Doar pe noptiera de lîngă pat ardea un beculeț. La lumina lui o văzu pe Mag. Ședea în fotoliu, în același fotoliu mare și incomod în care stătuse și el. Dormita.
— Mag, domnișoară Mag... șopti el. Ea l-a auzit și s-a trezit.
— Cum vă simțiți ? întrebă ea tot în șoaptă.
— Excelent, spuse el, încercînd să zîmbească. Aș bea apă.
— Poftim, și-i dădu o ceașcă. Lichidul avea gust de suc de portocale cu un adaus al cărui gust era greu de definit.
— Doare ? întrebă ea.
— Acum nu mai doare.
— Mergeți spre vindecare. Doctorul Egberg este mulțumit. Aseară v-a examinat.
— Și nu m-a trezit ?
— Erați sub efectul preparatului lui Brotkas. Dă rezultate minunate, adăugă ea.
— După cum văd, sînteți o soră de caritate foarte pricepută.
— Da, sînt secretară, asistentă... fac orice este nevoie. Sînt curioasă însă ce rol veți juca dumneavoastră.
— Rol ?
— Firește. Sînteți doar un element nou la „ferma" lui Egberg. Așa denumim între noi institutul său.
— Nu înțeleg.
— N-a vorbit cu dumneavoastră ?
Ca o primă reacție ar fi vrut să spună că nu, dar apoi se gîndi că în felul acesta nu va mai afla nimic de la ea.
— A amintit doar, spuse el.
— Probabil veți primi o sarcină mai interesantă decît mine. Sînteți doar profesor. Ați fost cîndva colegul lui Egberg...
— Chiar și șeful lui.
— Întocmai. Veți primi, desigur, laboratorul de intelectronică. De o lună de zile n-are conducător.
— Iar cel care l-a condus... a plecat ?
— Plecat... Mag repetă cuvîntul cu o intonație ciudată, pe care n-ar fi putut s-o interpreteze. Nu, pur și simplu a murit.
— Ce i s-a întîmplat ?

— L-au găsit în buncărul de iradiere. Știți, are niște pereți din beton armat groși de doi metri. Efectul lor de ecranare este atît... de puternic încît nici o energie din afară nu poate pătrunde...

— Ce energie?

— Cea care face să funcționeze inima. Avea exact ceea ce aveți și dumneavoastră.

— Nu-nțeleg... Molnar spuse aceste cuvinte în ciuda faptului că începuse să înțeleagă. Închise ochii și simți subit un ciudat gol în stomac, ca atunci cînd, în cala unui mare vapor, legănat de valuri, i-au căzut la picioare mai multe lăzi și s-au spart.

— Vreți să dormiți? întrebă Mag după o clipă de tăcere.

— Nu. M-am umflat de somn, spuse el, ascultîndu-și vocea, și se minună că-i atît de obișnuită. Și energia aceea pătrunde și aici? întrebă el.

— Evident. Tot institutul și împrejurimile aflate pe o rază de o jumătate de kilometru sînt sub acțiunea acestui cîmp de energie.

— Iar mai încolo?

— Mai încolo?

— Dacă vreau să ies din institut, să mă duc pe litoral sau în oraș? întrebă el. Deși cunoștea răspunsul, era dornic să-l audă confirmat de fata care vorbea despre toate acestea pe un ton atît de firesc.

— Nu puteți. Ar însemna moartea. O știți doar, ați aflat-o la semnarea angajamentului, de față fiind notarul și cu tot ceremonialul acela ciudat.

— N-am semnat nimic.

Mag tăcu o clipă, apoi reluă în șoaptă:

— N-ați apucat. Dar veți semna. Acum nu-i decît o formalitate. A vrut să-i răspundă că nu va semna, dar, aducîndu-și aminte de povestea cu blocarea ușii, tăcu. Pentru asta venim doar cu toții aici, adăugă Mag cu o notă de părere de rău în glas. Eu, înainte de a veni încoace, am fost secretară la o firmă de export din Buenos Aires. Secretara directorului adjunct, adăugă cu mîndrie în glas. Lucram la etajul al doisprezecelea, în centrala firmei „Tratam and Co." Cunoașteți firma?

— Nu. N-am fost niciodată la Buenos Aires.

— Ce timpuri! Sîmbăta plecam întotdeauna pe litoral... Știți, aici cel mai mult îmi lipsesc înotul și marea. Uneori, seara, cînd bate vîntul, o simt. De aici pînă la țărm nu este departe.

— Știu.

— Dumneavoastră nu simțiți încă aceasta. Apare după cîteva luni, uneori după o jumătate de an...

— Ce anume?

— Greu de definit. Un fel de neliniște. Vrei să pleci, cu orice preț să pleci...

— Dor?

— Nu. Dorul de casă, de cei apropiați, de oameni în genere, apare la început. Dar este altceva, ceva mai greu de definit, ceva mai primar. Probabil că este inutil să vă spun.

— De ce? Vreau să aflu totul mai devreme.

— Eu n-am mai cunoscut asemenea simțăminte. Nu mi-am închipuit modul în care se vor desfășura lucrurile. Uneori mă gîndesc că n-aș fi venit aici dacă știam.

— Şi atunci ?...

— Bineînţeles că n-aş mai fi fost în viaţă. În cel mai bun caz, aş fi fost transportabilă cu căruciorul, ceea ce mă îngrozea mai mult decît moartea. Vă închipuiţi. Să priveşti totul, trecătorii, oamenii care se agită şi să ştii că eşti departe de toate acestea... pentru totdeauna. A rămîne aici era singura soluţie. Merg, muncesc, uneori înot chiar în bazinul nostru. Cu înotul merge mai greu, deoarece picioarele îmi sînt puţin rigide, mai ales călcîiele.

— Altă soluţie nu era ?

— Nu. Am fost la cei mai mari specialişti. Chiar şi în cealaltă emisferă, în Europa. M-a trimis logodnicul. Strîngea bani ca să ne facem o casă. Era un băiat minunat. Voia să mă mărit cu el, dar Egberg primeşte numai pacienţi necăsătoriţi. În rest, nici nu ştiu dacă m-aş fi măritat cu el. N-avea nici un sens.

— Cum aţi nimerit aici ?

— Unul dintre medicii pe care i-am consultat cînd centrii respiratori îmi erau deja ameninţaţi mi-a vorbit de institut. Mi-a spus că sanatoriul lui Egberg este singurul unde s-ar putea face intervenţia necesară. A subliniat că nu-mi dă nici un sfat, ci doar mă informează.

— Iar Egberg a cerut bani ?

— Nu. Era vorba de un caz netipic. A spus că poate să-l încerce doar experimental. Nu garanta rezultatul. Trebuie să recunosc că nu mi-am făcut prea mari speranţe.

— Şi aţi fost de acord ?

— Ce era să fac ? Am îndeplinit toate formalităţile, am semnat toate împuternicirile şi declaraţiile şi... exist. Adică trăiesc, după cum vedeţi.

— Iar celălalt ?

— Care ?

— Cel din buncăr.

— Ah, Bertold. Şi el a semnat totul. Pur şi simplu n-avea bani. La el era în cauză numai inima.

— Cu ce se ocupa ?

— Era electronist. Un om mai în vîrstă. Mi-a spus odată că ţine minte timpurile în care circuitele electronice aveau încă tranzistori separaţi.

— Şi a trăit mult ?

— Cîţiva ani. Era deja aici cînd am venit. Îmi devenise foarte simpatic. Era un om calm, care vorbea puţin. Un om cum nu găseşti mulţi. Stătea în atelierul lui şi uneori nici la masă nu venea. Nici în ziua aceea n-a venit. Mai tîrziu, Joseph l-a găsit în buncăr. Bertold ştia că intrarea în acel loc înseamnă moartea pentru el.

— La fel ca îndepărtarea de institut ? Molnar a pus dinadins întrebarea, deşi prevedea răspunsul.

— Nu chiar la fel. În buncăr, cîmpul electric se întrerupe brusc. Există acolo o foarte bună ecranare. Aşa spunea Egberg odată, avertizîndu-ne. Iar ieşirea dincolo de acţiunea acestui cîmp înseamnă o agonie înceată. Tensiunea scade treptat cu fiecare metru

— Şi el a căzut în buncăr ?

— Probabil că a alunecat pe platforma înclinată. Acolo există o asemenea platformă. L-a cuprins slăbiciunea înainte de a mai putea ieşi, aşa afirmă Egberg.

— Dar dumneavoastră ?

— Cum adică ?

— Ce părere aveţi dumneavoastră ? şi observă cum fata privi brusc ecranul.

— Eu... cum să vă spun... cred că l-a cuprins slăbiciunea. Era un om în vîrstă. Asta-i, adăugă ea cu glas scăzut. Vreţi să beţi ceva ? îl întrebă.

— Nu, mulţumesc. Molnar închise ochii. Se gîndea la omul în vîrstă care murise în buncăr fiindcă inima lui artificială n-a mai primit energia necesară din cîmpul creat în institut. Inima artificială s-a oprit la fel ca una adevărată. Şi-a adus aminte de căderea lui atunci, în faţa porţii, cădere pe care nici n-a mai simţit-o, şi-a amintit doar de vîrfurile brazilor ce se contopeau pe fundalul cerului. Apoi adormi.

Cîteva zile mai tîrziu a făcut primii paşi prin cameră, de la pat la fotoliu. Egberg îl vizita de două ori pe zi, însoţit de Dorn, asistentul său taciturn, care apăruse atunci, în timpul cinei, pe ecran. Acesta din urmă îl consulta ca un medic obişnuit, interesîndu-se de temperatură, de tensiune, de respiraţie. Uneori, Molnar se întreba cînd îi va spune Egberg că este o achiziţie a firmei lui. Dar celălalt se mărginea să examineze cusăturile operaţiei şi pleca. În ce-l priveşte, Molnar stătea şi el în aşteptare. Era încă extrem de slăbit.

Uneori venea Dorn singur, în schimb a încetat să mai vină Mag. Molnar nu întrebă de ea. S-a gîndit în fel şi chip, analizînd toate motivele acestei dispariţii, dar s-a ferit să întrebe! Dacă absenţa ei era o urmare a unei hotărîri a lui Egberg, care le ascultase convorbirea şi apreciase că fata ar fi spus prea multe, atunci orice întrebare nu-şi mai avea rostul. Dacă însă absenţa ei era întîmplătoare, Mag ar fi putut să devină pentru el un important izvor de informaţii pe care niciodată nu le-ar fi primit de la Egberg sau Dorn. Mai ales că acesta din urmă aproape că nu scotea un cuvînt. Doar o singură dată, notînd cu creion roşu noile date ale bolii în fişa lui Molnar, i s-a adresat pe neaşteptate :

— Ştiţi, profesore, şi eu am învăţat odinioară după manualul dumneavoastră.

— Într-adevăr ?

— Da, din ediţia cea nouă, apărută pe cînd mai eram student

Molnar ţinea minte acea ediţie. Editorul îl găsise după cîteva luni de căutări. Îşi aminti de reprezentantul casei editoriale, îmbrăcat într-un costum închis, cu servietă neagră, din care a scos contractul pregătit, cum şedea în faţa măsuţei acoperite cu o faţă de masă din plastic, arsă pe alocuri de ţigări. Îi curgea sudoarea şiroaie pe faţă. Şi-o ştergea mereu cu o batistă albă şi pînă la urmă tot nu era sigur dacă se află în faţa omului căutat, în faţa profesorului de neuronică al cărui manual voia să-l editeze firma la care lucrează. Mai tîrziu Molnar a primit un cec, care în condiţiile lui reprezenta o adevărată bogăţie, şi şi-a cumpărat

o barcă cu motor. Apoi s-a dus la pescuit cu barca lui, iar colaboratorii săi îl invidiau.

— Îmi amintesc de cartea aceea, spuse Molnar. Cînd au editat-o, mi se părea că ar fi putut găsi ceva mai bun... mai modern...

— A fost un manual excelent, opină Dorn. Astăzi, desigur, lucrurile stau altfel. Dar pentru vremea aceea a fost excelent. Nu sînteţi de aceeaşi părere?

— Nu ştiu. Nu pot aprecia. Nici n-aş mai fi în stare să scriu un asemenea manual. Darmite să dau ceva mai valoros.

— Cred că aşa ceva nu se uită, la fel ca înotul sau ca mersul cu bicicleta. Cine-i medic cu trup şi suflet nu poate uita.

— Cîndva gîndeam la fel, dar de ani de zile fac altceva, spuse Molnar. In afară de dorinţă mai este nevoie şi de experienţă, pe care o acumulezi numai atunci cînd lucrezi zi de zi, luni şi ani la rînd.

— N-am vrut să vă jignesc, profesore, spuse Dorn. De altfel sînt convins că aţi putea fi şi astăzi un medic excepţional.

— Acum nu mai e posibil. Sînt prea bătrîn. Iar dumneata prea tînăr ca să poţi înţelege...

— Şi totuşi cred că am dreptate.

— Poate că, pur şi simplu, n-ai altă ieşire.

— Nu-nţeleg...

— Ce-ai putea face altceva, fiind un obiect al fermei lui Egberg?

— Cum... cum să fiu un obiect? Eu doar lucrez aici.

— Dar locuieşti aici şi eşti mereu prezent.

— Consider, domnule profesor, că orice medic tînăr, care vrea să acumuleze pentru întreaga-i viaţă cunoştinţe temeinice, trebuie să lucreze cîţiva ani ca mine, să fie mereu prezent, să facă de toate.

— Dumneata — medic?! Nu glumi, tinere! Dumneata eşti experimentator, şi încă unul de cea mai josnică teapă. Dumneata experimentezi pe însăşi specia căreia îi aparţii, pe oameni ce ţi-ar putea fi prieteni, părinţi, copii. Transplantări de creieri, modificări de personalitate. De la o zi la alta, omul încetează să mai fie el însuşi, se scarpină la ceafă sau i se face sete după cum apeşi dumneata pe butoane. De azi pe mîine se simte dezgustat de persoana îndrăgită sau e capabil să-i taie beregata, după cum eşti dumneata dispus să manevrezi butoanele.

— Exageraţi, domnule profesor!

— Deloc, spun numai adevărul, purul adevăr. Tot ce gîndesc despre acele experienţe şi despre oamenii de felul dumitale. Nu falsific şi nu înfrumuseţez acest adevăr, cum o faci dumneata...

Dorn nu mai răspunse. Puse în buzunarul şorţului alb creionul pe care-l ţinea între degete şi ieşi.

„Să sperăm că tot ce i-am spus îi dă de gîndit, reflectă Molnar, evident dacă indivizii ca el mai sînt în stare să se frămînte în legătură cu ceea ce fac".

După-amiază se ducea în grădină, iar cînd era cald se plimba pe aleile înguste, printre arbuştii sădiţi acolo încă pe vremea în care fusese construit institutul. După ce mai trecea arşiţa, se culca în iarbă sau se aşeza pe bordura de piatră a piscinei şi privea cerul. Orele treceau şi, cînd se lăsa înserarea, se întorcea în ca-

mera lui, unde Joseph îi aducea cina. Avea timp berechet. Uneori Joseph pleca undeva cu o furgonetă acoperită cu o foaie de cort, și atunci cina i-o aducea Mag. Punea tava pe masă, uneori întreba cum se simte, dar aceasta cînd se și afla în pragul ușii. Se ferea să privească spre lentilele videofoanelor, dar Molnar știa că prin ele sînt urmăriți de ochii lui Egberg sau, poate, de aceia ai lui Dorn. Numai Joseph părea să nu le observe, dar el nu era un obiect, ci un om normal, pentru care lumea nu se termina la gardul institutului. Era muncitor, puternic și fuma aceleași țigări pe care le fumase cîndva și Molnar. Fumul lor se mai păstra în cameră și după ieșirea lui Joseph, iar convalescentul le simțea mirosul și noaptea, în somn. Odată a luat o țigară din pachetul pe care Joseph l-a pus pe tavă. A căutat chibriturile. Nu le-a găsit. Nu le avea. I-a aprins-o Joseph cu bricheta lui mare. Cîteva clipe mai tîrziu, Molnar simți în gură gustul fumului.

— Nu vă permite doctorul, așa-i ? încercă să ghicească Joseph.

— Singur m-am lăsat de fumat.

— Eu nu reușesc. Am încercat cîndva. Dar aceste țigări nu sînt rele. Mi le cumpăr la oraș...

— Și eu m-aș duce odată acolo.

— Nu merită. E un orășel prăpădit.

— N-ai decît să te duci mai departe. Cu mașina nu-i departe nicăieri.

— Eu nu pot. Doctorul nu-mi îngăduie. Trebuie să fiu întotdeauna aici.

— Dar el merge.

— Cîndva se ducea la familia lui. Nu departe de institut. La vreo cincizeci de kilometri. Acum nu se mai duce. De ce ? Nu știu. Se spune că a divorțat de nevastă.

— Ești sigur ?

— Nu-mi face confidențe. Joseph luă tava.

— Încă nu te-ai plictisit să stai aici ?

— Puțin, poate. Dar locul de muncă este bun. Undeva trebuie să muncească omul.

— Ai mult de lucru ?

— Fac de toate... de la treaba de asistent medical pînă la cea de electrician.

— Un adevărat geniu universal. Cînd te gîndești la consumul de energie pe care-l aveți, numai pentru întreținerea instalațiilor este nevoie de un om !

— Să nu exagerăm. Sîntem conectați la rețeaua de joasă tensiune. Nu lucrăm cu mari energii. Îndeobște folosim curentul pentru telecomandă și dispozitive de informare. Iar de întreținerea aparatajului se ocupă specialiști din afară.

— Aș vrea să văd odată acest aparataj.

— Este imposibil. În acest sens avem instrucțiuni foarte severe. O avarie, și majoritatea experiențelor ar trebui repetate. Fără să mai vorbim de materialul biologic atît de costisitor. Bineînțeles că dispunem și de un agregat energetic de rezervă.

— Este limpede. Cînd consumul de energie nu este prea mare, asta-i soluția cea mai simplă.

Joseph îl privi pe Molnar cu atenție.

— Mi s-a spus că sînteți neuronician.

— Multe se spun, dar specialitatea mea este mult mai apropiată de a dumitale decît poți s-o crezi, spuse el, fără să se gîndească. Gîndurile îi și zburară în altă parte: la cantitatea mică de energie pe care o consuma institutul și înțelese că unul dintre cei doi mințea: ori Egberg, ori Joseph. „O să lămuresc lucrurile", își spuse el. Știa chiar cum o s-o facă. Nici nu-și dădu seama cînd Joseph a ieșit din cameră.

Ziua următoare o întîlni pe Mag în grădină. Văzu cum se îndrepta pe alee spre casă.

— Mag... aveți timp o clipă? o chemă el. Fata se opri nehotărîtă. Numai o clipă... și se apropie de dînsa.

— Trebuie să mă duc la secretariat, spuse ea șovăind.

— Poate îți este incomod să stai de vorbă cu mine aici?

— Nu, de ce?

— Am avut impresia că ne întîlnim mai rar.

— Sînt foarte ocupată.

— N-am să-ți răpesc mult timp. Vreau să știu un singur lucru. Dacă dumneata personal ai simțit uneori semne de dispariție a cîmpului energetic...

— Eu nu, dar Bertold...

— Să nu vorbim acum de Bertold. Dacă dumneata ai simțit ceva. Amețeli în încăperile parțial ecranate sau ceva asemănător?...

— Nu. De ce mă întrebați?

O clipă Molnar păstră tăcerea și nu răspunse.

— Am să-ți spun, se hotărî el în cele din urmă. Bănuiesc că nu există un asemenea cîmp.

— Cum așa?

— Fiindcă pur și simplu nu există. Efectiv nu este decît în închipuirea dumitale și a altor cîtorva „obiecte" ale fermei... Nu este decît o idee de-a lui Egberg, perfectă în simplitatea ei.

— Nu prea înțeleg...

— Lucrul este simplu. Oare dumneata, în ciuda tuturor obligațiilor asumate prin semnătură înainte de operație, ai fi rămas aici pentru totdeauna dacă nu era cîmpul energetic?

— Firește că nu. Ah... acum înțeleg! Dumneata crezi că el n-a făcut decît să ne sugereze existența unui cîmp, care de fapt nu există?

— Fără doar și poate. Dumneata îți subestimezi șeful. Eu îl cunosc mai demult.

— Și sînteți sigur că a procedat în acest fel?

— Nu... Cinstit vorbind, încă nu. De aceea aș vrea să-ți propun o experiență, o experiență cu participarea dumitale.

— Cum v-aș putea fi de folos?

— Mag, dumneata vei intra în buncăr. Pentru foarte scurt timp: pentru două, trei minute. Dacă nu ți se va întîmpla nimic..., ești eliberată

Ea îl privi cu atenție. „Are mult mai multă stăpînire de sine decît presupuneam la început", se gîndi el.

— Cred că a intra acolo înseamnă a muri. Iar eu nu vreau să mor.

— Vrei să rămii aici pînă la capătul zilelor? Cu cîteva zile în urmă...

— Atunci aveam o zi proastă. Mi se întîmplă uneori. Dar vreau să trăiesc. Chiar și aici, dacă nu se poate altfel.

— Ascultă, Mag. De moarte nici vorbă nu poate fi. O să te asigur din afară. Pur și simplu. Te scot de acolo de îndată ce ți-ai pierde cunoștința. Într-o secundă omul nu moare. Te leg cu un șnur și te trag afară.

— Altfel nu se poate face verificarea ?

— Nu se poate. Deci cum facem ?

Mag nu răspunse. Stăteau pe alee și Molnar știa că mai devreme sau mai tîrziu va veni cineva și le va întrerupe convorbirea.

— Asta poate fi o șansă pentru dumneata. Nimeni în afară de mine nu va avea curajul să încerce. Voi toți vă temeți aici de Egberg. Nu mă contrazice : se vede de la o poștă. Iar pentru experiența cu pricina doar un om nu-i de-ajuns. Gîndește-te la Bertold. Dacă cineva l-ar fi scos atunci de acolo, trăia și astăzi. Dar el a încercat singur !

— Credeți că a încercat ?

— Da. Și-a dat seama de ceea ce am observat și eu.

— Ei bine, sînt de acord, profesore... deși, ca să recunosc, îmi este cam teamă. Dacă nu reușesc, mă veți avea pe conștiință, spuse Mag zîmbind amar. Cînd începem ?

— Imediat. Am și pregătit șnurul. Hai !

La institut s-au întors pe drumuri diferite și s-au întîlnit la treptele ce duceau la subsol. Era răcoare și Molnar simți mirosul jilav de beci. Scările erau largi. Alături pătrundea în buncăr o platformă înclinată din beton. Platforma se termina la intrare cu o deschidere semicirculară prin care pătrundeau cărucioarele încărcate cu preparate pentru a fi supuse iradierilor. Molnar fusese acolo mai devreme și ascunsese șnurul printre grămezile de ambalaje. Era alcătuit din două bucăți mai mici, legate între ele cu un nod marinăresc. Bucățile serviseră la trasul storurilor în camera ei. O legă pe Mag zdravăn de talie. Apoi mai trase de cîteva ori de șnur, încercînd să-i verifice rezistența. Totul era în regulă.

— Gata, Mag !

Fără să șovăie, fata intră în buncăr pînă se întinse tot șnurul. Așteptă vreo zece, cincisprezece secunde.

— Ce simți ? întrebă el.

— Parcă nimic. Doar că mi-e cald.

— Numai o impresie...

Se uită la ceas. Trecuse un minut.

— Iar acum ?

— Nimic. Într-adevăr, nimic.

Cînd după vreo cinci minute a ieșit din buncăr, știa : avusese dreptate.

— Am cîștigat, Mag, îi spuse el dezlegîndu-i sfoara. În semiîntuneric îi vedea trăsăturile feței.

— Deci sînt liberă ? bîigui ea.

— Exact.

— E... nemaipomenit, profesore! Se întoarse subit şi porni în fugă în sus pe platforma înclinată, spre pata luminoasă a ieşirii. Molnar strînse şnurul şi îl ascunse printre ambalaje. Pe la mijlocul platformei observă o sanda.

Deci nu exista nici un cîmp de forţă. Acum putea să treacă pur şi simplu gardul şi să coboare în oraş. S-ar fi urcat pe vreun vapor şi în cinci-şase zile ar fi fost din nou acasă la el, bineînţeles dacă între timp cămăruţa nu fusese închiriată. altuia. Dar Bertold murise şi asta îl neliniştea. Nu mai era tînăr şi, de altfel, nu acţiona niciodată sub impulsul grabei. Se hotărî să repete experienţa. „Voi intra înăuntru şi Mag mă va asigura, se gîndi el. Dar o avea ea destulă putere ca să mă scoată de acolo dacă mi-aş pierde cunoştinţa ?" Şi-a zis că va trebui să reflecteze serios la aceasta după cină. După cină sosi însă Egberg.

— Cred, profesore, că trebuie să stăm de vorbă, zise el şi luă loc în fotoliu, dînd la o parte nişte lucruri de-ale lui Molnar.

— De mult aştept această clipă.

— Mai devreme n-am putut, deoarece nu cunoşteam încă rezultatul analizelor şi al testelor. Acum am tabloul complet al stării în care se află organismul dumitale.

— Complet ?

— Da. Am verificat totul cu cea mai mare minuţiozitate. S-a dovedit că decizia mea era justă. Starea organismului dumitale nu permitea transplantarea unui cord.

— Cum trebuie să înţeleg asta ?

— În clipa asta inima dumitale este acţionată de energia din exterior, creată de generatorul cîmpului de forţă, aici, în institut. Şi din acest motiv dumneata nu poţi părăsi institutul.

— Şi n-ai intenţia să-mi transplantezi o inimă cu funcţionare autonomă ?

— Nu.

— Îmi plac răspunsurile clare. Dar asta-i o ilegalitate. N-am fost de acord cu o asemenea intervenţie.

— Ţi-am salvat viaţa. Am ales modelul de inimă artificială de care puteam dispune în momentul respectiv. Ştii la fel de bine ca şi mine că pentru acest lucru nici un judecător nu mă va condamna, nici măcar la o amendă.

— Dar am dreptul să schimb această inimă ?

— Evident. Dacă îţi cumperi o instalaţie de cord autonom şi plăteşti serviciile legate de transplantare.

— Este o treabă care mă depăşeşte, Egberg, o ştii doar.

— Ştiu.

— Deci cît timp aveţi de gînd să mă ţineţi aici în institut ?

— Să-ţi deconectez inima nu pot, asta ţi-ar pune în pericol viaţa, profesore, şi cade sub incidenţa legilor penale. Evident, aş putea să te predau unui institut asemănător de stat, dar, pe considerentul că ne cunoaştem demult, nici nu intră în discuţie.

— Deci pînă la moarte ?

— Să vorbim deschis, profesore, perspectiva aceasta nu este chiar atît de îndepărtată.

— Pentru ce atîta sinceritate ? Îmi dau şi singur seama de asta.

— N-o fac fără motiv. Au mai rămas în stare proastă o parte a sistemului circular și rinichii. În plus, bănuiesc și o neoplazie la ficat. La un loc deci, vreo doi sau trei ani.

— N-am contat pe mai mult.

Molnar se ridică de pe scaun, vrînd să aprindă lumina. În cameră începuse să se întunece și nu vedea fața lui Egberg, simțea însă că discuția nu se încheiase încă.

— Stai jos, profesore. Încă o clipă. N-o să-ți răpesc mult timp.

Molnar șovăi, apoi se așeză pe locul pe care-l ocupase mai înainte.

— Vreau să-ți propun ceva, profesore. Egberg vorbea cu glas scăzut.Transplantarea creierului dumitale la un trup mai tînăr, absolut sănătos este o intervenție cu caracter experimental. Din cîte știu, în lume s-au făcut doar... cîteva transplantări de acest gen. Evident, rezultatul unei astfel de intervenții nu poate fi garantat...

— Doctore Egberg, îl întrerupse Molnar, îți bați joc de mine. Știi, și nu de astăzi, ce gîndesc despre asemenea lucruri...

— În teorie. Dar aici este vorba de viața dumitale !

— Și ce-ți închipui dumneata... ? Că de dragul cîtorva ani de viață voi fi de acord cu... Ceea ce propui dumneata este pur și simplu o crimă.

— Nici vorbă de așa ceva ! Unul moare fiindcă în trupul său totul funcționează perfect, dar îi piere creierul. Iar altul are un trup distrus, dar, în schimb, un creier în perfectă stare. Din acești doi oameni, aproape doi morți, creez unul, unul sănătos. Creez un om ! Un om cum n-a mai fost.

— Ești lipsit de fantezie, doctore. Ce-mi propui este un lanț de crime... Închipuie-ți că acest creier, transplantat într-un alt trup și nevrînd să moară odată cu acesta, va căuta un nou purtător și apoi încă unul. N-ai visat niciodată că ai mereu douăzeci de ani, într-una, pînă la moartea creierului ? Schimbînd cinci-șase purtători-gazde, ai putea-o realiza ; abolirea bătrîneții fizice. Veșnic tînăr ; o continuă tinerețe în mereu alte trupuri.

— Exagerezi profesore. Se pot stabili reglementări legale...

— Pe hîrtie, dar nu în practică. Consecința experimentelor dumitale este parazitismul uman, supraviețuirea unui om în dauna altuia.

— Ideile dumitale îmi sînt demult cunoscute.

— Am mai auzit asta.

— După cum vezi, doctore, nu mi-am schimbat părerile. Și acum, te rog, părăsește camera.

Prizonierul rămase singur și multă vreme stătu așa, fără să fie în stare să adoarmă. Se gîndea la omul în al cărui trup Egberg voia să-i transplanteze creierul. Era, desigur, un om tînăr, și Egberg, cercetîndu-i activitatea electrică a creierului, observase acele modificări ce preced moartea. Avea, desigur, colegi, familie, citea [illegible] sportivă și, cînd simțea nevoia de singurătate, se ducea să înoate în mare, departe de țărm.

Molnar se întoarse pe partea cealaltă, apoi se sculă, se duse la baie și dădu drumul robinetului cu apă rece. Își vîri sub ea capul și simți cum îi pătrunde în ochi, în urechi.

Adormi, în sfîrșit. Cînd l-a trezit Egberg, întrebîndu-l, prin ecran, cînd a văzut-o ultima oară pe Mag, Molnar pricepu că va trebui să intre de unul singur în buncăr.

Fără să șovăie, a intrat acolo ziua următoare, de dimineață. Nu putea să mai aștepte. Știa că Egberg nu va renunța la planurile lui. Coborî doi pași. Se opri. Simți că respiră mai repede. „E teama", își spuse. Dar imediat după aceea simți o amețeală, dureri la inimă și-și dădu seama că nu va mai ieși din buncăr.

Se trezi. Zăcea în întuneric. Se sforța să-și reamintească ce se întîmplase de la intrarea sa în buncăr. Zadarnic! Crîmpeie de imagini apăreau și se destrămau în neant. Țepii bărbii, care zgîriau plapuma, îi dovedeau că trecuseră de atunci mai multe zile. Respira normal, nu-l durea nimic. O clipă mai tîrziu simți că cineva îi atinge capul și că în vinele mîinilor i se pompează un lichid. Deodată își dădu seama că vede — i-a fost scoasă legătura de pe ochi. Îl văzu pe Dorn.

— Mă vedeți? îl întrebă Dorn.

— Văd, bîigui Molnar.

— Mă auziți bine?

— Da.

Dorn îi scoase din vine acele.

— Încercați să vă sculați.

Molnar se sculă. Tot corpul îi era înțepenit și mișcările necoordonate. Făcu doi pași și se împletici.

— Vă simțiți slăbit? întrebă Dorn.

— Nu. Sînt înțepenit.

— E o deficiență de coordonare. O recăpătați în cîteva zile. Hai să intrăm în cabinet.

Dorn deschise ușa și intrară în cabinetul lui Egberg. Acesta nu se afla acolo.

— M-ai salvat? întrebă Molnar.

— Da.

— Dar Egberg?

— V-a lăsat o scrisoare. Vă rog, luați loc. Dorn scoase din buzunarul de la piept al hainei un plic închis și i-l dădu lui Molnar. Dacă vă simțiți bine, am să mă duc în laboratorul alăturat. În caz de nevoie, vă rog să mă chemați.

Molnar rupse plicul. Scrisoarea era scrisă de mînă.

„Stimate profesore,

Această scrisoare este continuarea discuției noastre, pe care am lăsat-o neterminată. Iar persoana al cărui trup voiam să vi-l propun atunci eram chiar eu. În această clipă în care citiți aceste rînduri, transplantul a reușit și dumneata ești creierul trupului meu...".

(SFÎRȘITUL ÎN NUMĂRUL VIITOR)

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de **EMANUEL REICHER**

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

VIII.

Marile turnee internaționale și al doilea campion neoficial al lumii

In prima jumătate a secolului al XIX-lea viața s-a desfășurat sub semnul unor cuceriri extraordinare ale cunoașterii științifice în cele mai diferite domenii de activitate, pe fondul unei dezvoltări culturale fără precedent, totul marcat de profunde prefaceri sociale și politice.

Din extrem de bogata cronologie a epocii am ales cîteva evenimente ce mi se par sugestive pentru a schița un tablou al preocupărilor oamenilor din acea vreme și care au constituit o bază de plecare pentru ceea ce s-a înfăptuit în cea de-a doua jumătate a veacului. In acești ani, știința și tehnica s-au îmbogățit cu realizări ca: descoperirea razelor infraroșii (W. Herschel), crearea pilei electrice (Volta), enunțarea legii Gay-Lussac, construirea locomotivei cu aburi (Stevenson), traversarea Oceanului Atlantic de către primul vapor („Savannah"), descifrarea scrierii hieroglifice (Champollion), definirea și măsurarea intensității curentului electric (Ohm), descoperirea și măsurarea în valoare absolută a magnetismului terestru (Gauss), formularea teoriei structurii celulare a organismului uman (Purkinje), elaborarea geometriei neeuclidiene (Lobacevski), inventarea telegrafului electric (Wheatstone), descoperirea prin calcul a planetei Neptun (Le Verrier), măsurarea vitezei luminii (Fizeau și Foucault).

Mințile oamenilor, în continuă frămîntare, sînt setoase de noi cunoștințe, iar rezolvarea unor probleme nu face altceva decît să nască întrebări noi.

Mi se pare caracteristic pentru această epocă a istoriei și faptul că întrecerile în jocul minții capătă un larg caracter european.

Șahul devine un sport ce va capta atenția tot mai mult. Va crește numărul marilor turnee internaționale, protagoniștii lor vor deveni cunoscuți și apreciați, iar cîștigarea supremației va fi o problemă de onoare națională.

În aceste condiții, din inițiativa lui Staunton, a fost organizat la Londra, între 26 mai și 15 iulie 1851, un mare turneu internațional, la care au participat 16 jucători englezi, francezi, germani și unguri.

Regulamentul prevedea meciuri eliminatorii — în primul tur după principiul : cel mai bun din trei partide decise, iar în etapele următoare și în finală : cel mai bun din șapte partide decise —, remizele nefiind luate în considerare. Timpul de gîndire nu era limitat, astfel încît unele partide — cu întreruperi la fiecare 8 ore — au ținut efectiv aproape o zi întreagă.

De bună seamă, un astfel de regulament nu dădea posibilitatea stabilirii unui clasament exact, accentul căzînd pe ordinea meciurilor ; de aceea, în primele tururi existau situații în care se întîlneau cei mai buni participanți, unii dintre ei fiind eliminați înainte de etapa finală.

Totuși, ierarhia primelor locuri dă imaginea forței de joc a ocupanților lor. Oficial, rezultatul acestui concurs a fost următorul :

1. Anderssen (Germania) ; 2. Wyvill ; 3. Williams ; 4. Staunton (toți trei din Anglia).

Învingător în meciurile sale cu Kieseritzky (scor 2—0), cu Szén (4—2), cu Staunton (4—1) și cu Wyvill (4—2), Anderssen a fost considerat după 1851 cel mai bun jucător de șah al lumii.

*Iată, așadar, că, la sfîrșitul primului mare turneu internațional din istoria șahului, din dorința firească de a avea un „superjucător", lumea îl proclamă pe Anderssen campion mondial *.*

Cine era acest șahist destul de puțin cunoscut pînă la acea dată, mai ales că atenția tuturora se îndrepta mereu asupra jucătorilor din Anglia și Franța ?

* În literatura șahistă, Anderssen este socotit al doilea campion neoficial al lumii.

Adolf Anderssen (*1818—1879*), *profesor de matematici la un liceu din Breslau, constituie una dintre cele mai interesante și frumoase figuri din istoria eșichierului.*

Deși juca încă din copilărie, Anderssen nu dobîndise pînă la desfășurarea turneului de la Londra o reputație deosebită, avînd rezultate bune, dar nu ieșite din comun. Astfel încît succesul obținut la acest concurs a însemnat de fapt o surpriză, favoriții fiind englezii.

Noul campion mondial era un jucător plin de imaginație, cu un stil de joc îndrăzneț, bogat în sacrificii spectaculoase și în mișcări surprinzătoare.

Una dintre partidele sale — Anderssen-Kieseritzky — este considerată în toate manualele de șah drept „partida nemuritoare", rămînînd pentru toate generațiile de șahiști de atunci și pînă astăzi un obiect de încîntare și de admirație.

Acestor calități șahiste el le adăuga trăsături de caracter remarcabile : o modestie exemplară, o politețe agreabilă pentru partenerii săi de joc, atît după victorii cît și după eșecuri.

Cred că tocmai acest aspect al personalității lui i-a dat lui Anderssen posibilitatea ca, după înfrîngerea suferită la Paul Morphy *în anul 1858, să poată reveni în primele rînduri ale ierarhiei șahiste europene.*

Despre meciul cu Morphy va fi vorba mai mult în capitolul următor.

Infirmînd părerile unora, ce considerau rezultatul turneului de la Londra — 1851 ca fiind întîmplător, Anderssen a reintrat în activitate în anul 1861 cu o victorie împotriva lui Kolisch, cu scorul de +4, —3 ; =2. I. Kolisch *(1837—1889) era unul dintre cei mai puternici șahiști ai epocii, cîștigător, în anul 1867, al unui mare turneu la Paris, înaintea lui* Winawer *și* Steinitz.

În 1862 a fost organizat al doilea turneu internațional de șah de la Londra, cu un regulament asemănător celor de astăzi, cu timp de gîndire limitat — în medie cinci minu-

te pentru fiecare mutare. Anderssen a obținut o frumoasă victorie, ocupînd locul I, înaintea lui Paulsen, Owen *și* Mac Donnel.

Interesant de semnalat este faptul că la acest concurs și-a făcut debutul internațional, ocupînd locul VI, viitorul campion al lumii : Wilhelm Steinitz.

Patru ani mai tîrziu, în 1866, la Londra, Anderssen, în vîrstă de 48 de ani, a fost învins de Steinitz, care avea numai 30 de ani. Rezultatul meciului : +8, —6 în favoarea lui Steinitz, care de la această dată și-a cîștigat titlul de campion al lumii.

Anderssen nu și-a spus însă ultimul cuvînt. În anul 1870, la Baden-Baden s-a organizat primul turneu internațional din Germania. Pentru prima oară în turnee remizele sînt socotite o jumătate de punct și adăugate în clasament.

Fostul campion al lumii obține un frumos succes, ocupînd locul I cu 11 puncte, înaintea lui Steinitz, cu 10½ puncte.

Era o ultimă revenire spectaculoasă. În turneele de mai tîrziu reușește totuși rezultate meritorii : Viena — 1873, locul III, Leipzig — 1877 (la 59 de ani), locul II, Paris — 1878, locul VI.

Anderssen a încetat din viață în anul 1879, lăsînd în urma lui amintirea unui om admirabil și a unui mare jucător, a unor succese de prestigiu, obținute prin partide strălucitoare, ce aveau să rămînă pentru totdeauna în istoria șahului.

Încă din timpul vieții sale, odată cu cîștigarea supremației mondiale de către Steinitz, a apărut și s-a impus un nou stil de joc, o nouă concepție în șah, iar următoarele trei decenii vor fi martorele unei bătălii decisive între fantezie și rigoare.

(CONTINUAREA IN NUMARUL VIITOR)

Din nou despre activitatea cenaclului Ș. F. din Timișoara

Glose la o culegere de povestiri ș. f.

Dacă nu mă-nșel, culegerea de povestiri ș.f. a cenaclului „H.G. Wells“ din cadrul Casei de cultură a studenților din Timișoara este prima manifestare de această natură a tinerilor — numeroși în multe din centrele culturale ale țării — atrași de imensele posibilități oferite de ficțiunea științifică.

Culegerea cu coperte albastre a studenților timișoreni încearcă forma de contact mai larg cu cititorii, cu opinia critică. Este un merit al conducerii casei de cultură că a oferit acest prilej fericit, iar gestul tineresc, temerar prin excelență, este demn de consemnarea noastră.

Despre literatura ș.f. am citit adeseori studii, eseuri, articole în presă și în publicațiile literare românești. O revistă prestigioasă a Uniunii Scriitorilor a luat chiar un premiu la recentul Congres de la Triest al genului pentru că a acordat atenție acestei literaturi. Nu încape îndoială că se expun principii riguroase, că nivelul dezbaterii teoretice satisface setea de exigență și de artistic ce caracterizează momentul actual al literaturii ș. f. românești. Uluitoare îmi apare totuși măiestria cu care dezbaterea teoretică ocolește uneori scrierile ș.f. românești, apelînd exclusiv la exemple străine.

În cazul culegerii de față, impresia de șantier se impune cu evidență. Unii știu mai multe despre meseria literară, alții mai puține, dar toți laolaltă își însușesc cu ardoare, „din mers“, tainele unei munci insuficient fundamentată totuși teoretic și delimitată cu rigoare științifică. Lucian Ionică, Marcel Luca, Ion Săftescu, Cornel Stanciu, Constantin Strungă, Doru Treta — ca să rămînem la stricta ordine stabilită de sumar — sînt deocamdată stele fără nume, dar lumina s-a născut și și-a pornit călătoria prin

spații. Care dintre ele va ajunge să ne înfrumusețeze visele? Rămîne să mai vedem. Deocamdată subliniem prospețimea tinerească a acestor autori, nobila lor pasiune în a scruta viitorul.

Sînt în ultimă instanță tineri care, învățînd în școlile superioare pe care le urmează legi ale fizicii, matematicii, descifrînd tainele tehnicii prezente și viitoare — majoritatea fiind studenți la Politehnică —, zboară pe aripile fanteziei, departe, în timpul ce va veni, încercînd să ni-l descrie și să ni-l facă familiar de pe acum. Este și aceasta o formă prin care tineretul contemporan își găsește încadrarea în visul generațiilor prezente, în efortul concret al acestora de a construi, în corcordanță cu planurile cincinale și de prognoză științifică, viitorul strălucit al patriei și al lumii.

O anumită noblețe a gîndirii și a simțirii emană din paginile culegerii; nu putem să nu subliniem setea de puritate omenească sub toate manifestările ei. Dincolo de șovăieli, inerente în meșteșugul scrisului, vom întîlni această coloană de lumină, coloană infinită a spiritualității românești de azi, de mîine, de poimîine, determinantă pentru etica acestor noi generații, însetate de altitudine morală și de progres multilateral.

Astfel că ne găsim îndreptățiți să afirmăm că volumașul cu coperte albastre devine în ultimă instanță un document artistic al timpului acesta de înalte aspirații spre culmi de perfecțiune umană și socială.

Momentul actual al literaturii ș.f. românești — spuneam și mai înainte — este caracterizat prin setea de exigență și de artistic. Includem acestor auspicii și culegerea cenacliștilor studenți timișoreni, depășind stadiul de simplă pledoarie „fanatică" întru justificarea, apărarea și promovarea genului. Din nefericire, semnul acestei perpetue justificări estompează deseori sau chiar face să se risipească spiritul critic necesar selecției firești de valori autentice. Dacă dorim cristalizarea experienței de pînă acum în opere literare de valoare, avem datoria să procedăm cu exigență și cu simț critic insensibil la concesii. Nu e cazul să accentuăm că această cerință intră numai în parte în discuția ce ne-am propus în jurul culegerii cu coperte albastre. Ea se impune întregii producții ș.f. românești, cu atît mai mult cu cît rezervele critice ce avem de făcut

tinerilor autori din culegere vizează nu atît inerentele incertitudini de meșteșug literar — explicabile în cea mai mare măsură — ,ci slăbiciunile preluate de la scriitorii cu mai multă experiență.

Vom nota două dintre aceste slăbiciuni, mai frecvent întîlnite în literatura ș.f. în ansamblu și, implicit, în culegerea tinerilor autori timișoreni : goana după poante cît mai neobișnuite și descriptivismul. Poanta ar fi de gustat, cu condiția să parcurgem pînă la ea un drum literar de autentică valoare artistică ; în cazul improvizației, al aproximației literare, poanta își pierde și ineditul, și culoarea, și interesul. Descriptivismul decurge și din insuficienta aprofundare artistică, dar își are sorgintea mai cu seamă în tehnicismul care a adus atîtea prejudicii literaturii ș.f. de la noi. În locul unei acțiuni vii, dramatice, a unor conflicte puternice, semnificative, care să pună în față caractere distincte, bine particularizate, se fac interminabile descrieri de peisaje și de imagini insolite văzute, chipurile, de un „erou" care — uneori, nu întotdeauna — abia dacă poartă și un nume. Chiar îmi notasem undeva, pe paginile culegerii, o pierdere prematură a suflului epic din cauza acestei boli molipsitoare, împotriva căreia trebuie să mobilizăm întreaga forță critică și autocritică.

Sînt, bineînțeles, probleme de măiestrie literară ce nu pot fi ignorate în interiorul unui gen pe cale de a adăuga noi și mai înalte însemne de notorietate. Numai popularitatea în sine a acestor scrieri nu este suficientă. Literatura ș.f. din țara noastră nu se poate impune și nu-și poate cîștiga autoritatea la care are dreptul decît prin opere de excelentă calitate artistică. În culegerea timișoreană am găsit promisiuni autentice. Urmează ca, în activitatea sa viitoare, cenaclul să acționeze în sensul exigenței artistice, al rigorii critice, pentru ca stelele fără nume azi să fie înscrise la loc de cinste în catalogul de mîine al genului.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Cenaclul de lieratură științifico-fantastică „H.G. Wells" al Casei de cultură a studenților din Timișoara a publicat recent o culegere de douăzeci și una de lucrări. Întemeiat doar cu trei ani în urmă, cenaclul timișorean reali-

zează încă o pagină de reținut în literatura genului, menită să-i confere dreptul la o existență notabilă.

Volumul înscrie numele lui Lucian Ionică, Marcel Luca, Ion Săftescu, Cornel Stanciu, Constantin Strungă și Doru Treta, mai toate cunoscute cititorilor din colecția „Povestiri științifico-fantastice“ ori din alte publicații ; rezistența lucrării însă e dată mai cu seamă de creațiile lui Marcel Luca și, în parte, ale lui Lucian Ionică.

Despre o unitate a volumului nu se poate vorbi decît în măsura în care cunoaștem că cei șase autori sînt membri ai aceluiași cenaclu și încearcă să imprime condeiului aceeași direcție : science-fiction-ul. Ne-ar fi satisfăcut să relevăm unitatea de valoare a culegerii ; din păcate, tocmai absența sa ne obligă la cîteva referiri distincte, individuale și nu de ansamblu.

Creația lui Marcel Luca se detașează vizibil de a colegilor săi prin problematică și siguranță în construcție, prin complexitate, puterea imaginației și umanism. El stăpînește o terminologie adecvată, îmbină cu pricepere realul cu fantasticul, umorul și ironia, cu toate variantele sale (chiar și autoironia), cu tensiunea extinsă uneori pînă la dereglarea respirației. La Marcel Luca fantasticul devine aproape un simplu pretext, o fabulație, o haină oarecare imaginată cu naturalețe spre a face loc pledoariei pentru umanitarism, pentru perfecționarea morală a omului (ca în **Discuție cu un venusian**). În alte lucrări, Marcel Luca ne transmite certitudinea că spațiul cosmic va fi cucerit de pămînteni : oamenii acționează de parcă... de cînd lumea au supus cosmosul, au dezinvoltura automobiliștilor de astăzi pe cele mai moderne autostrăzi, iar imprevizibilul, abundent și necesar, este inteligent gradat (**Imposibila revedere**). Caracterul de anticipație nu este de natură să genereze acuzarea de evazionism, căci sînt nelipsite referirile la unele fenomene din lumea noastră (**Flux 15**), ca și implicațiile emoționante ale unuia dintre cele mai alese sentimente general-umane — iubirea (**Ultimul zîmbet al Juanitei**).

„Astronava“ lui Lucian Ionică planează în apropiere, reușind să întrețină o anume tensiune, să creeze o izbutită atmosferă de mister printr-un dialog bine condus și un ritm alert (**Brevet pentru mașina de știut**). Ingenioasă, cu fantezie ea convinge și cu aceeași frază condensată și vi-

oaic, este și **Întoarcerea. Fapt divers, în anul...** ni se pare o fantezie curioasă, fără caracter s.f. (și chiar artistic).

Un oarecare interes prezintă **Cobai pentru 2050** de Ion Săftescu ca idee, dar este materializată greoi și conține un mesaj îndoielnic, iar povestirea **Și totuși se moare** este o fantezie destul de facilă, negeneratoare de emoții estetice, nici de probleme deosebite, credibile cît de cît.

Prea multă... ață albă în **Întîlnirea** lui Cornel Stanciu. **Norii de foc** ai lui Constantin Strungă pot lipsi din volum fără nici o pagubă. Dimpotrivă... **Taina nopții,** a aceluiași, izbutește cîteva imagini, dar surprinde predilecția pentru macabru și finalul este prea ostentativ ateist, prea smuls cu brutalitate peniței. Idee bună, care cere altă prelucrare, mai fină, mai subtilă, mai literară.

În fine, ultimul membru al „echipajului" timișorean, Doru Treta, nu prea lasă urme artistice : cam comun, rece, declarativ, mai mult științific, mai puțin fantastic. Oare Doru Treta nu se adresează și oamenilor din deceniul opt al secolului XX ? Noi, oamenii acestui deceniu, nu sîntem numai ființe raționale, ci și sensibile... Reține vag atenția dedublarea din **Errare humanum est** și **Cîntecul lui Fermat** (mai închegată, creează oarecare emoție). Cel puțin pînă acum se pare că Doru Treta are bunăvoință ; și, cu puțin talent, totul ar fi bine.

Totuși, o observație de ordin general : nici unul dintre cei șase nu ni se pare inspirat în alegerea numelor de persoane. Și de ce or fi aproape invariabil engleze sau americane ?!

Volumul reține atenția și prin **Cuvîntul introductiv** semnat de mentorul cenaclului timișorean, scriitorul Ovidiu Șurianu, din care relevăm pledoaria pentru o literatură științifico-fantastică de certă valoare : „...Literatura a fost întotdeauna **oglinda epocii în care s-a scris,** a ideilor, aspirațiilor, preocupărilor oamenilor timpului respectiv. Or, dintr-o anumită perspectivă, nimic nu oglindește mai bine epoca noastră, epoca exploziei tehnico-științifice, ca literatura științifico-fantastică" (p. 5).

O notă bună pentru aportul Casei de cultură a studenților din Timișoara la promovarea tinerelor talente studențești și un cuvînt de laudă pentru J. Ed. Kramer, realizatorul copertei.

CONSTANTIN VINTILESCU

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

dancher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Iată placheta cu care au fost distinși la Triest trei autori români. Sperăm că în 1974, la al treilea congres european de la Bruxelles, science fiction-ul nostru să înregistreze un succes și mai mare

• NOIEMBRIE 1973
PREȚUL 1 LEU 41007